18 ЯНВАРЬ № 6 (505) Акше 5 ыр.

Рвезе коммунист

Маробком ден горком орган

Физкультурный пашам конкретно вуйлаташ

Сталин йолташын „чыла мемнан калыкым военный опасность ончычно мобилизационный ямдылык состояниыште кучаш кӱлеш“ манын ойлымо шергакан мутшым советский молодежь раш шинча.

Тиде исторический указанийым шуктымаште физкультурын значенийже кугу. Тудо кызыт молодежын ик эн йӧратыме организацийже лийын. Сандене физкультурник-шамыч армият ий гыч ийын кушкеш да виянгеш.

Физкультур пашам саемдымаште мемнан республикыштат пытартыш жапыште икмыняр вашталтышым ыштыме. Но туге гынат, мокташ лийше факт але пешак шагал. Физкультура ден спорт пашам виянгдаш чыла условий уло, но тудым кучылт гына огыт мошто. Физкультурын республиканский комитет да тудын верласе уполномоченный-шамычше шке пашам стильыштым вигунарат саемден огытыл. Тидын нерген факт-шамыч раш ойлат.

ВЛКСМ Обкомын решенийже почеш, эше январь тылзе мартеак район уполномоченный-шамычым 10 кечаш курс гоч туныктен лукташ кӱлеш ыле, тиде ышталтын огыл. Тувеме ий тӱҥалме годым пединститут пелен пелэ кыдалаш ден кыдалаш школлаште физкультур пашам вуйлаташ кадр-шамычым ямдылыме отделенийым организоватлашаш ыльыч, тидат илышыш пурде кодын. Теве нине факт-шамыч гына республиканский комитетын да тудын руководительже Зонов йолташын физкультур кадр-шамычым ямдылашаш верч тыршыдымыштым ончыктат.

Физкультурный пашам организоватлыме ден кадр-шамычым закрепитлыме шотышто ВЛКСМ райком-шамычат, ВЛКСМ Обкомын указанийжым илышыш огыт пурто. Теве Юрин райкомол (секретарь Яшина) нигӧ дене согласоватлыде Маков йолташым районный уполномоченный гыч коранден. Кызыт тудын олмеш пашам ыштен кертдыме йеҥым шогалтен. Санденак Юринский районышто физкультур паша чылтак лушкыдемын. Тор'ял райкомол (секретарь Шипицына) пытартыш жапыште гына кум уполномоченныйым алмаштыл шогалтен.

Каласаш кӱлеш, шуко райкомол-шамыч (Ронга, Кырык-Марий, Морко, Тор'ял, Юрино физкультурный пашам парня вошт ончат. Пектубай райкомол гын, пел ий утла шкаланже физкультур уполномоченныйым муын кертын огыл. ГТО ден БГТО значок-шамычлан нормо сдатлыме заданийым Сотнур район деч моло ик районат шуктен огытыл. Колхозлаште физкультурный кружок-шамычын пашаштым шалатыммаше шуктевыт.

Физкультурын республиканский комитетше ден райкомол-шамычын чыташ лийдымын начар вуйлатымышт деӓак районный уполномоченный-шамычат шке пашаштлан вуйын огыт шого. Теве Кырык-Марий районышто Аткасов, Ронго районышто Грязин, да Морко районышто Захваткин йолташ-шамыч нимолан йӧрдымын пашам ыштат. Нуно масса деч кӱрылтын улыт, а райкомол-шамыч вунын пашаштым огыт контролироватле.

Физкультурный пашам организоватлымаш-комсомолын ик главный пашаже. Тиде шотышто организационный распущенностьлан мучашым пыштыман. Кызыт ВЛКСМ райком ден райуполномоченныйшамычлан улшо кӱчыкыштым содор гына тӧрлатен, теле спортым виянгдаш пижман. Тидым нунылан шкаланыштак вуйлаташ кӱлеш. Тушко чумыр молодежым шупшман. Физкультур пашам вуйлаташ эн энергичный, пашам организоватлен моштышо комсомолец-шамычым шогалтыман.

Куярысе [советский строительство курсышто "отлично тунемше МАССР Верховный Совет депутат М. А. Афанасьева ден Федорова йолташ-шамыч.

Ленинский грече вашеш

(ТАСС-ын 16 январыште увертарымыже почеш) 19 январыште Йошкар Армийын Центральный Пӧртшыже (Москва) В. И. Ленинлан посвятитлыме художественный выставка почылтеш. П. В. Васильевын Ленинлан посвятитлыме 109 пашаже кок залеш ончыкталтеш. Картиныште Владимир Ильичын Горкеш Сталин йолташ ден вашлиймашыже ончыкталтын. Выставкыште Владимир Ильичын рукопись, статья, телеграмма, фотокопий-шамыч да тугак Ленинын посна выступленийже гыч выдержка-шамыч лийыт.

Азербайджанысе женский молодежь с'езд

13 январыште кастене Баку олаш кокымшо Азербайджанысе женский молодежь с'езд почылтын. С'ездышке вич шӱдӧ наре делегат толын, нунын коклаште животноводство, хлопок да нефть пашаште палыме мастер - шамыч улыт.

Первый заседанийыште женский молодежь дене паша ыштыме нерген доклад ден Азербайджан комсомол ЦК секретарь Зульфугаров йолташ выступатлен.

НЫЛ У КАЛЫК КОМИССАРИАТ

СССР Верховный Совет Президиумын 1939 ий 11 январыште лукмо Указше почеш СССР Оборонный Промышленность Калык Комиссариатым ныл Калык Комиссариатлан шелме: СССР Авиационный Промышленность Калык Комиссариат, СССР Судостроительный Промышленность Калык Комиссариат, СССР Боеприпас - шамыч Калык Комиссариат, СССР Вооружений Калык Комиссариат.

СССР Авиационный Промышленность Калык Комиссарлан М. М. Каганович йолташым, СССР Судостроительный Промышленность Калык Комиссарлан И. Т. Тевосян йолташым, СССР Боеприпас - шамыч Калык Комиссарлан И. П. Сергеев йолташым да СССР Вооружений Калык Комиссарлан Б. Л. Ванников йолташым назначитлыме.

МАРИЙСКИЙ АССР ВЛКСМ-ын XV ОБЛАСТНОЙ КОНФЕРЕНЦИЙЖЫН ДЕЛЕГАТШЕ-ШАМЫЧЛАН

Марийский АССР ВЛКСМ-ын Областной Комитетше увертара: ВЛКСМ-ын XV областной конференцийже 1939 ийын 30-шо январыште 5 час кастене, Марийский АССР Верховный Советын заседаний залешыже почылтеш.

КОНФЕРЕНЦИИЫН ЫШТЫШАШ ПАШАЖЕ:

1. ВЛКСМ Обкомын отчетшо.
2. Ревизионный комиссийын отчетшо.
3. ВЛКСМ Обкомым сайлымаш.
4. Ревизионный комиссийым сайлымаш.

ВЛКСМ Маробкомын секретарьже
Г. Кондратьев.

КУАНЫМАШАН ИЛЫШ

Ме Гуляев йолташын кабинетше гыч лекмекына заготзерно управленийын общежитийышкыже (111 №-ан пӧрт) кайышна. Вич минут гыч тушко миен шуна да йодын пурышна. Тыште заготзерной пашазе-шамычше илат. Ме жапым шуйыде населений всесоюзный перепись нерген пашазе-шамычын умылмыштым палышашлан лийын нунын деч йодышташ тӱҥална.

—Мыйын шонымаштем — Григорьев йолташ ойла—тиде пеш серьезный паша, сандене ик счетчик да агитатор - шамычын тыршымышт гына ок сите, мланна, калыклан ышкаланнат полшаш кӱлеш.

Тыге кутырен шинчымына жапыште счетчик Зимина йолташ толын пурыш. Тудо портфельже гыч содор гына кӱлеш кнагам луктат, „йолташ-шамыч, эрла населений переписын первой кечыже, кызыт мый темдам переписной лист ден познакомитлем“—манын пашазе-шамычым чумырыш да умылтараш тӱҥале.

Икмыняр жап гыч илалше ӱдрамаш толын пурыш. Ме тудын дене перепись нерген посна кутыраш тӱҥална. Тудо мемнан шонымына семынак шокшын вашлие.

— Мый ынде шонго улам—70 ийыш шунам. Тендан гай годсо илышем шукертак шеҥгелан кодын. Кызыт Советский Союзысо рвезе-шамыч пиалан енулыт. Шонго улам гынат, вий шутымеш семын советский властьлан эре полшем, тудо велэ мемнан гай йорло-шамычлан куанышан илышым пуэн. Переписын значенийжым ынде мыят раш умлем. Теве счетчик Зимина йолташлан кугу таум каласем, тудо мыйым сайын умылтарен—манын Роженкова йолташ мутшым пытарыш.

Каласаш кӱлеш, республиканский заготзерно пашазе-шамыч населений всесоюзный переписын значенийжым раш умленыт да сай ямдылалтын вашлийыч.

П. Ал.

Йошкар-Ола 7-ше инструкторский участкыште

Населений всесоюзный переписым ончылгочак сайын ямдылалтын гына образцово эртараш лиеш. Переписым образцово эртарашлан масса коклаште умландарыме пашам кумдан ышташ кӱлын. Тиде пашам ятыр агитатор честь ден шуктен толыныт.

Туге гынат, чыла вереак огыл агитаторшамыч шуыныт. Теве Йошкар-Олаште 7-ше инструкторский участкыште Кокшайский проездын 2-шо ден 4-ше пӧртлаштыже да кӱртньӧ корно уремын 7 ше пӧртыштӧ 16-шо январь мартен ик агитаторат лийын огыл. Тиде пӧртлаште илыше граждан-шамычым агитколлективын руководительже Ходоровский ден инструктор Шестинников йолташ - шамыч йӧршеш монден коденыт. Тиде пӧртлашке нуно ик агитаторымат колтен огытыл. Теве граждан-шамыч Рыжаков, Рыжакова, Кудряшов, Кудряшова, Петухов да молат вигак ойлат: „Перепись—кугу паша. Но ме тидын нерген нимом огына пале, мемнан деке ик еҥат толын умландарен огыл“—маныт. 16 январыште пӧрт йыда обходым ыштыме дене гына, нуно раш пален лийыч. „Перепись кечын ме переписым чумыр ешна дене эртена“—маныт нуно.

М. Соколов.

В. И. Ленин—большевистский партийын создательже

(ЛЕНИНЫН ЦЕНТРАЛЬНЫЙ МУЗЕЙЖЫН ЗАЛЛАШТЫЖЕ)

1. Кредалмаш обстановка

В. И. Ленинын уло илышыже пролетариатын пашажлан, чыла пызырналт илыше-шамычын пашаштлан, социалистический революцийын пашажлан пеш кугу служымаш ыле. Музейын пеш шуко экспонатше Ленинын создатлыме сеҥаш лийдыме большевистский партийын, тудын кредалмашыжын, тудын всемирно-исторический сеҥымаш-шамычшын историйжым ончыктат.

Ленинизмын очагше именно Россия лийын, тидлан чыла внутренний да внешний обстановка полшен шоген. Россия революций ден кеч могай эл дечат утларак беременно ыле. Тӱнямбалсе революционный движенийын центр тяжестьше Российышке куснен.

Кугыжан Россия капиталистический развитий корнышко моло элла деч почеш шогалын. 1861 ийыште крепостной правам отменитлыме мӧнгӧ капитализм развитий Российыште писынрак каен. Туге гынат, Россия шкенжын экономический развитийыштыже але пеш шенгелан кодын толын. Помещик-шамыч „освободитлыме" крестьянствын пытартыш сокшым пунчал луктыныт. Фабрикант да заводчик-шамыч пашазе шамычым чамавыде эксплоатироватленыт. Калыкым кугыжан приспешник-шамыч гыч улшо целый армий—стражник гыч тӱҥалын губернатор марте, а нунын главашт—корноватлыме жандарм, руш кугыжа—игылт-ындырен.

Кодшо курымын 70-шо ийлаштыжак да утларакшым 80-шо ийлаштыже Российыште пашазе класс помыжалташ тӱҥалын да капиталист-шамыч вашта-реш кредалаш тӱҥалын. Пашазе союз-шамыч, марксистский группа-шамыч лияш тӱҥалыныт. Марксизм Российышке проникатлен, народничествын реакционный идеологийже ден кредалмашеш шке велкыже шуко уш-шамычым савырен. Российыште марксизмым пропагандироватлымаште Плехановын гигантский роль ыле, народничествылан решающий ударым тудо ыштен. Туге гынат, пашазе движений Российыште сознательность да организованность корныш эше пурен огыл. Первой гана Российыште пашазе движений самырык Ленинын да тудын организоватлыме петербургский „Союз борьбы за освобождение рабочего класса" революционный кредалмашыштлан лийын социализм ден ушнаш тӱҥалын.

2. Ленинын революционный пашам тӱҥалмыже

Владимир Ильич Ленин, большевизмын основательже, Симбирск олаш (кызыт Ульяновск) 1870 ийыште шочын. 17 ияш улмыж годым тудо Казанский университетыш тунемаш пурен.

Студенческий сходышто участвоватлымылан Казанский университет гыч исключитлыме. Ленин $5\frac{1}{2}$ ий наре то Казань лишныесе ялыште, то Самарыште ила; исключительный упорство да трудолюбий ден шкенжын самообразований шотышто моткоч шуко ышта. Тудо историй ден, философий ден основательно заниматла. Марксын трудшым штудироватла, марсистский метод ден овладеватла, тӱрлӧ областьла гыч кумда шинчымашым пога. Тудын ден пырля Ленин калыкын илышыжым, крестьянствын илышыжым тунемеш. Тудо марксистский кружок шамычым организоватла, нуным идейно руководитла, марксизм идейым пропагандироватла.

Ленин теорийым практика ден келыштарен кылден моштен. 21 ияш Ленин—шке ончылныжо раш цельым иметлыше да кӧ тушман, кӧ ден да могай оружий ден кредалаш сайын палыше, уже йӧршеш лийын шуышо революционер-марксист лийын.

1893 ий. 23 ияш Ленин Петербургыш мия. Тудо ийлаште кугыжан Российын столицыже элыште лийше промышленный вӧлталтмашым да тудын ден пырля стачечный пашазе движений кушмашым отражатлен. Петербургышто, моло шоллыра промышленный центрласе семынак, нелегальный марксистский кружок-шамыч улыт ыле, нуно пашазе-шамыч коклаште пропагандым шарен шогеныт.

Ленин уло шовымашыж ден подпольный революционный пашаш пижеш. Подпольный марксистский кружок-шамычын деятельышт ден тудо вашке кылдалтеш да тунамак вунын коклаште моткоч кугу авторитетым завоеватла. Тӱрлӧ кружоклаште да собранийлаште лудалтше ленинский реферат-шамыч шкенынтын революционный тулышт ден, идейный насыщенностьышт ден, положенийым мастерски анализироватлымышт ден моткоч кугу впечатленийым ыштат.

3. Ленин народник-шамыч шалатымашым мучашке шуктен

Ленинын первый литературный паша-шамычше социалистический вургемым чийше, но чынжым гын, моткоч реакционный народник-шамыч ваштареш кредалмылан посвятитлыме улыт.

Теве кокымшо залын ик витринышштыже йӧршеш у экспонат — Ленинын „По поводу так называемого вопроса о рынках" рефератшын шукерте огыл муымо рукописьше. Тиде паша йӧршеш йомдарымылан шотлалтын. Тудым 1938 ийыште гына муымо.

Яндау йымалне Ленинын „Что такое „друзья народа" и как они воюют против социал-демократов?" знаменитый брошюржын подлинный гектографированный экземплярже пыштыме.

Тиде пашаште Ленин народничествым плехановский „Освобождение труда" группын тӱҥалме идейный шалатымашым мучашке шуктен, да царизмым, помещик-шамычым, буржуазийым сӱмыралашлан пашазе ден кресаньык-шамычын революционный союзышт главный средство улмо идейым первой выдвигатлен.

Шкенжын книгаштыже Ленин русский социал-демократ шамычын тӱҥ задачыштым палемден. Тиде задача тыгай ыле: посна-посна улшо марксистский кружок-шамыч гыч научный социализм теорий ден, вес семын манаш гын, марксизм ден вооружитлалтше единный пашазе партийым организоватлаш. Подпольный марксистский кружок-шамычын эн сай вийышт гыч петербургский „Союз борьбы за освобождение рабочего класса"-м чумырен, Ленин тиде задачым практикыште шукташ тӱҥалын.

Ленин серьезный научно-публицистический паша-шамычлан велэ огыл, но бастоватлыше пашазе-шамыч дек пламенный революционный листовка-шамычым составлятлашат, стачка нерген, пашазе-шамыч деч взиматлыме штраф-шамыч нерген да т. м. нерген популярный, уло пашазе массылан доступный брошюра-шамычым возашат жапым муын. Музейыште нине листовка ден прокламаций шамычын подлинный экземплярышт аралалтыт.

Кугыжан тюрмаште (14 тылзе) да сибирский ссылкыште (3 ий) Ленинын эртарыме кужу жап единый марксистский пролетарский партийым ыштыме ленинский планым илышыш пурташлан арам йомын огыл. Петербургский тюрмаште тӱҥалме „Развитие капитализма в России" книгажым Ленин ссылкыште возен пытарен. Тиде книга—моткоч чапле труд, Российын исторический корнышын самобытностьшо нерген народнический кӱлдымаш куктымылан мучашым пыштен да русский социал-демократий шамычын деятельностьыштлан пеҥгыде теоретический фундаментым ыштен.

4. Партийым идеологически ямдылымаш

Ленинын ссылка гыч пӧртылмыжӧ жаплан (1900 ийын тӱҥалтышыже) Российыште, социал-демократический рабочий партийым ыштыме нерген вопросым конкретно шындашлан, революционный марксизм вий ситышын ямдылалт шуын.

Музейын зал-шамычше посетительым пашазе классын революционный партийжым ыштышаш верч Ленинлан да Сталинлан чоткыдын кредалаш верештме обстановкыш пуртат.

Ленинын ӱшанле учеников Сталин йолташ шемер-шамычым эре да чыла вере упорно, настойчиво да уло последовательность ден самоотверженный революционный кредалмаш корно дене наҥгаен. Ленинын музейыштыже революцийын гений-шамычшын—Ленин ден Сталинын шуко ий годсек моткоч чот келшен илымыштым, социализм верч кредалмашге нунын келге идейный единствоштым пеш шуко документ-шамыч моткоч сайын ончыктат.

Умбакыже, ленинский „Искра"-н кузе создаватлалтмыжым ончыктышо экспонат-шамыч шкедекышт вниманийым шупшылыт. Тиде газет марксизм идейым шарыше коллективный пропагандист да коллективный агитатор велэ огыл, но массым чумырышо коллективный организатор лийын. „Легальный марксист" манме еҥ-шамычым, вес семын каласаш гын, мутышт ден Маркс идейын сторонникше улына манше, но чынжым капиталистический кабалам курымешлан кодаш тыршыше еҥ-шамычым Ленинын але ончычак разоблачитлаш тӱҥалмыжым „Искра" мучашке шуктен.

Ленинын вуйлатыме „Искра" пашазе движенийын стихийностьшо ончылан преклонятлыше да пашазе движенийым буржуазный влиянийлан подчинятлаш тыршыше „экономист-шамыч" ваштареш последовательно кредалын. „Экономист-шамыч" ваштареш кредалмашеш Ленин меман партийын идеологический основа-шамычшым заложитлен.

Музейын кумшо залжын ик пырдыжыштыже Ленинын „Что делать?" знаменитый книгажын названийже шӧртньӧ буква-шамыч ден йӱла. Тиде книгаште Ленин оппортунизмын идейный истокшым оснований марте разоблачитлен, революционный теория деч посна революционный движений лийын ок керт манын ончыктен, марксистский партий пашазе движенийым социализм ден ушымаш улеш манын марксизмын ик пеш важный положенийжым моткоч сайын обосноватлен.

5. Партийым организационно ямдылымаш

Музейыш толшо-шамыч партийын кокымшо с'ездше шотышто улшо пеш шуко экспонатым моткоч кугу интерес ден ончат. Тиде с'ездыште Ленин оппортунист-шамыч ваштареш, у типан партийым, пролетариат диктатурын да социальный революцийын партийым ыштышаш верч решительно выступатлен.

С'ездыште Ленин прений кайме мучко изи записка-шамыч тура логалше, пӱсӧ замечаний-шамычым ышта.

Теве, например, изи кагаз лист-шамыч, тушто Ленин партийын уставшын знаменитый 1 параграфшым обсуждатлыме годым, Мартовын речьшын содержанийжым да Мартовлан шке ответшын тезис-шамычшым кӱчыкын формулироватлен.

Мартов ойла: „Мый чыламат партий членым ышташ желатлем: если шонеда, да". Ленин карандаш ден ответым набрасыватла: „Паша ыштыше шамыч деч болтатлыше шамычым ойырымаш. Ик болтатлышым партийын членже манме деч паша ыштыше шамыч гыч лучше 10 еҥым партийын членышт манаш огыл.

Повторятлем: ЦК-ын вийже да властьше, партийын пеҥгыдылыкше да арулыкшо—теве тыште суть".

С'езд пытен, тушто „большевик" да „меньшевик" мут-шамыч первой лектыныт.

Меньшевик-шамыч партийын кокымшо с'ездше деч шеҥгаке — организационный раздробленностьыш, кружковщиныш, кустарничествыш шупшыныт. Меньшевик-шамычлан решительный отпорым пуаш кӱлеш ыле. Ленин тиде задачым 1904 ийыште лекше „Шаг вперед, два шага назад" книгаштыже шуктен.

Тиде книган исторический значенийже тыгай: „Тушто Ленин пролетариатын руководящий организацийже улшо, пролетариат кидыште основной оружий улшо, кудын деч посна пролетарский диктатура верч кредалмаште сеҥаш ок лий, партий нерген учениймым марксизм историйыште первый разработатлен („ВКП(б) историй" 50 стр.).

6. Партийым тактически ямдылымаш

Революционный событий-шамыч моткоч писын лишемыныт. Политический обстановка ӧрыктараш йӧршӧ писылык ден вашталт толын. Буржуазно-демократический революций лишемме условийыште партийым революционный тактический установка-шамыч ден вооружитлаш кӱлеш ыле.

(ЛУЧАШЫЖЕ 3-шо СТР.)

Бездельник Грязин нерген

Роҥго районысо физкультур уполномоченный Грязин йолташ кагаз ӱмбалне 28 кружокым, 622 членым шотла.

— Мемнан радамыште 150 ӱдыр-шамыч улыт,—манын Грязин йолташ ыргыжалын ойла. Тудо утларакше цифр-шамыч ден увлекатлалтын, а физкультурный пашан качествыже могырыш ок ончал. Сандене гына районышто физкультурный паша шаланымашке шуын. Физкультурный кружок-шамыч организационно укрепитлыме огытыл, план почеш эрталтараш массовый физкультурный мероприятий-шамыч кӱрылтыт, а райуполномоченный Грязин шукыж годым яра гына коштеш.

ГТО ден БГТО комплекс нерген чыла физкульт-кружоклаште каҥашаш да молодежь дене нормым сдатлымашым организоватлаш кӱлеш ыле. Но райуполномоченныйын бездействоватлымыже ден комплекс нерген 8 кружоклашт е гына лончылымо. Нине кружоклаштат лончылымаш формально эртен, нормым сдатлымашым ик кружокат организоватлен огыл.

План почеш декабрыштак районный колхозный спартакиадым эртараш кӱлеш ыле. Но Грязин тиде важный массовый мероприятийым кӱрлын. Кружок-шамычым ямдылен шуктыдымылан лийын спартакиадым февральыш кусарыме. Жап койын лишемеш, кружоклаште кызытат нимогай паша ок ышталт, а Грязин йолташ „тренироватлат“ манын ойла. Кушто, кӧ, мо дене тренироватлат — нине йодыш-шамычлан Грязин отвечатлен ок керт. Чынже дене гын нигуштат настоящий тренировко ок эртаралт.

Физкультурный кружокшамычым вуйлатымаште калык тушман-шамыч да нунын пособникышт шогеныт, нуно физический воспитанийым разваливатленыт.

Санденак 1938 ийыште 1 ступень ГТО значоклан нормым сдатлыме план 25 процентлан веле темын. „Якорь“ колхоз пелене физкультурный кружокын пашажым калык тушман Пекешин тӱрлӧ семын разваливатлаш тӧчен. А Грязин Пекешиным кызытат „тудо сай руководитель ыле“ манын моктен кошташ.

Район мучко ик катокат уке. Тиде жап марте лыжный вылазкым ик кружокат эртарен огыл. Школлаште физический воспитаний путырак начар шындалтын. Но Грязин бездельничатла. Тидым райисполкомат, райкомолат ужыт, но нимогай мерымат огыт ыште.

К. Ленский.

Сӱретыште: Помар кыдалаш школышто тунемше Т. Ф. Федорова йолташ. Тудо республиканский детский спартакиадыште еҥе ден 3 километрыш каймаште ик ончыл верым налын.

Комсомольский озанлыкым кӱлеш семын шындыман

Ятыр ВЛКСМ первичный организацийыште комсомольский озанлыкым начар шындыме. Теве Сотнур кыдалаш школышто комсомольский комитет секретарь Пимакин йолташын комсомольский делаже общежитийын тумбычкылаште пӧрдалыт. Дела-шамыч урганымо огытыл, посна листа-шамыч йомын пытеныт. „За оборону“ колхозыштат комсомольский организацийын секретарьже Иванов йолташ комсомольский делам шала кикта.

Комсомольский озанлыкыште улшо тыгай безобразий ден пырля, посна комсомолец-шамыч могырым комсомольский билетым аралымаште халатно относитлымаш фактат уло. Теве „У саска“ (Параньга р-н) колхозын комсомолецше Антонов Александр магазинеш пеллитр аракалан комсомольский билетшым пыштен коден. Тидым тыгеӓна умылтараш лиеш: ВЛКСМ первичный организаций шамычын ятыр секретарьышт комсомольский озанлык да комсомольский документ-шамычым аралымашке серьезно огыт относитле, нуным арален огыт мошто. ВЛКСМ первичный организаций-шамычын ятыр секретарьышт да секретарь-шамычын заместительышт комсомольский озанлыкым кузе шындышашым огыт шинче. Комсомольский озанлыкыш серьезно огыл относитлат.

Кажне первичный комсомольский организацийыште тыгай дела-шамыч лийман: руководящий материал ден дело; комсомольский погынымаш-шамычын протоколышт ден дело; ВЛКСМ организацийын паша планже, акт да йодмаш-шамыч ден дело. Тиддеч посна комсомольский погынымашын коштмашым возымо тетрадь ден пропагандистский да агитаций паша учет тетрадь лийман. Комитетын ВЛКСМ организацийлаште эше тыгай дело-шамыч лийман: комитетын протоколжо-шамыч дело; йодмаш ден моло тӱрлӧ кагаз-шамыч ден дело. ВЛКСМ первичный организацийын делашт отчетно-выборный погынымаш гыч вес отчетно-выборный погынымаш мартен водитлалтше.

Комсомольский билет ден членский взносым аккуратно тӱлымаш дек нутырак кугу вниманийым ойраш кӱлеш. Членский взносым ВЛКСМ ЦК ын инструкцийыште каласыме почеш погыман.

Южо первичный комсомольский организаций да ВЛКСМ райком-шамыч организацийыш толшо ден организаций гыч кайше комсомолец-шамычым жапыште оформитлымашыт уке. Садлан ончыкшым ик райкомыштат ик „мертвый душат“ ынже лий манын, кызыт райкомолаш мнен кажне комсомолецын учетный карточкыштым личный делаже ден тангастарен, терген налаш кӱлеш. Ончыкшым тыгай ситыдымашым тӧрлатенак шогыман.

Комсомольский взносым погымо да политучеба нерген райком ончылан регулярно отчитыватлен шогыман, протокол-шамычым райкомыш жапыште представитлыман.

Партий ден правительствын пунчалыштым илышыш пуртыман

Куженерский соцкультур пӧртын пашаеҥышт-шамыч прогулым, пашаш варашкодмашым да паша гыч жап шуде каймашым пытарыме нерген партий ден правительствын пунчалыштым илышыш огыт пурто. Теве соцкультур пӧртын массовикше В. Я. Казаков ик кечат пашаш шке жапыштыже огеш тол. Тыгак тудо ыштышаш пашажым ыштен огеш шого. Соцкультур пӧртыштӧ культурно-массовый паша йӧршеш огеш кой. Райцентрысе молодежь кугу желаний ден самодеятельность кружоклаште участвоватлынешт, но массовик Казаков нунын желанийыштым огеш поддерживатле.

Куженерский роно соцкультур пӧрт ден огеш интересоватле. Казаков гай йолташ-шамычлан нимогай мерымат огеш ыште.

Прогульщик да пашаш варашкодын толшо-шамычлан пеҥгыде мерым ыштыман.

Хорошавин.

Осоавиахимовский организацийын пашаже

Коклала пелә кыдалаш школ пелене осоавиахимовский организаций (Шернур район) Йошкар Армийын да Военно-Морской флотын XXI ий темме кечылан подарка-шамычым ямдылаш тӱҥалыныт.

Организацийыште 45 еҥ членлан шотлалтыт. Нуно тылмат тиде кечым „Ворошиловский“ стрелок да „ПВХО“ значоклан нормым здаватлен вашлияш мутым пуышт.

Кызыт тиде организацийыште винтовкын частьше-шамычым тунемаш тӱҥалме.

Осоавиахимовский организаций вуйлатыше В. Глушков йолташ тиде пашам сайын организоватлен.

Иванов.

12 центнер ломыжым погышна

Теле каникул жапыште, ме Кельмак-сола тӱҥалтыш школышто тунемше да пионер шамыч шенан „Йошкар кече“ колхозлан 12 центнер ломыжым поген пуышна. Кызыт тунемаш тӱҥалын ӱлына гынат, ломыж погымашым чарнен огынал.

Н. Я.

В. И. Ленин—большевистский партийын создательже

МУЧАШ

Ленин тиде задачым „Две тактики социал-демократии в демократической революции“ гениальный пашаштыже решит лен. Тиде книгаште Ленин меньшевик-шамычын мелкобуржуазный тактический установкыштым шалатен. Меньшевик-шамыч, уло руководствышт либеральный буржуазийлан пуэн, революционышто пашазе класcын руководящий рольжо деч отказыватлынт. Ленин буржуазно-демократический революцийыште пролетариатын гегемонийже кӱлмым обосноватлен, русский социал-демократ-шамычлан буржуазный революцийын социалистический революцийыш кушкыныжшаш раш перспективым ончыктен пуэн.

Буржуазно-демократический революцийыш кушкын-вончымаш, теорийым создатлымаш—тиде у, мом Ленин марксизм сокровищницышке пуртен. Энгельслан колтымо письма коклаш гыч ик письмаште крестьянский революционный движенийым пролетарский революций ден келыштараш кӱлмӧ нерген Марксын каласыме мыслъжым II интернационал гыч теоретик-шамыч мондяныт ыле. Ленин Марксын тиде положенийжым ушештарен да тудым социалистический революцийын, кудын сенгымыжлан пашазе класс ден крестьянствын союзышт обязательный условий лийман, стройный теорийышкыже развитлен.

Тыге Ленин „Марксизмым революцийын у теорийже ден пойдарен да большевистский партийын революционный тактикшылан основам пыштен, тудын полшымо ден мемнан эльысе пролетариат 1917 ийыште капитализмым сенген“. („ВКП(б) историй“, 73 стр.)

7. Партийым теоретически ямдылымаш

Ленинын музейжын 1905 ийсе революций деч варасе жапым, реакций ийлам да пашазе движенийын уэш йӧлталташ тӱҥалмыже ийлам охватыватлыше икмыняр заллаштыже основной партийный кадр шамычым арлымаш верч Ленинын да Сталинын кредалмыштым, партийный рядым дезорганизоватлыше-шамыч ваштареш—ликвидатор, отзовист, меньшевик, троцкист, анархист-шамыч ваштареш нунын кредалмыштым ончыктышо моткоч шуко экспонат уло.

Ленинын тиде жапыште возымо пеш шуко пашаже коклаште тудын нигунам колыдымаш трудшо „Материализм и эмпириокритицизм“ особенный значенийан. Тиде трудышто Ленин марксизм теория шотышто чыла перерожденец-шамычлан достойный отповедьым пуэн, марксизм деч корангмышым сылне фраза ден леведаш тыршыше чыла двурушник-шамычым разоблачитлен. Ленин тиде трудышто партийлан коммунизмын теоретический фундаментшым, марксистский партийын теоретический основа-шамычым — диалектический да историческай материализмым арален коден.

* * *

Тиде жапыште партийын историйыштыже РСДРП-ын 1912 ийын январыште лийше Пражский конференцийже пеш важный событий ыле. Тиде конференций партий гыч меньшевик-шамычым йӧршын лукмо. Большевик-шамыч РСДРП кӧргыштӧ политический группа улмо гыч большевик-шамычын самостоятельный партийышкыже оформитлалтыныт. Тиде конференцийыште партийын Центральный Комитетшын составышкыже Сталин йолташым заочно сайлыме.

Пражский конференций у типан партийым, большевик-шамыч партийым, кугыжан тошто Российым ончылн савырал шуышо, тушко у илышым шӱдалтен пуртышо да мемнан родинам социализмын моткоч куатле, сенгаш лийдыме державышкыже савырыше партийым ыштышаш верч кредалме кужу жапым мучашышке шуктен.

Карл Либкнехт ден Роза Люксембургын трагически колмыштлан 20 ий

20 ий ожно германский буржуазийын опричникшешамыч, видный революционер-шамычым—Роза Люксембург ден Карл Либкнехтым зверски пуштыныт. Либкнехт ден Люксембург война деч овчычсо Германийыште империализмын бурно развиватлалтме ийлаште иленыт да кучедалыныт.

Карл Либкнехт ден Роза Люксембург германский социал-демократический пашазе партийын шола ужашыжым вуйлатеныт. Империалистический война тӱҥалме жапыште чумыр социал-демократийым охватитлыше шовинистический удар ваштареш кучедалмаште нунын революционный заслугышт поснак кугу.

„Долой империалистический войнам" манын Либкнехт ден Люксембургын шокшо ӱжмышт, германский буржуазий ден военщинам лӱдыктен. Сандене нуным тюрмашке кудалтеныт.

1918 ийын ноябрский кечылаже толын шуын. Кужу жап лийше грабительский война германский калыкым ындырен да шужымашке шуктен. Тудым тыгай состоянийыш шуктышо империалистический правительство ден военщина ваштареш протест нӧлталтын.

Германийыште революций ылыжын. Вильгемын да тудын правительствыжым сӱмыралын. Тиде жапыште Либкнехт ден Люксембург эрыкышке лектыныт.

Но Германийын коммунистический партийже пеҥгыдем шуын огыл, у кредалмаш тарванен. Буржуазийлан ужалалтше социал-предатель-шамыч Берлин йыр войскам чумыреныт да пашазе-шамычын революционный выступленийыштлан предательский ударым ыштен шуктеныт. Восстаний годым белогвардейский офицер-шамыч Карл Либкнехт ден Роза Люксембургым зверски пуштыныт. Тиде Германийын самырык коммунистический партийжылан да пӱтынь революционный пролетариатлан неле удар ыле.

14 январыште, вӱран расправа вашеш, Роза Люксембург социал-демократ-шамыч дек обращатлен, саркастический возен:

„Берлинышне чыла спокойно... Те нӱшкӧ лакей-шамыч. Тендан спокойствыда ошма ӱмбалан ышталтын. Але эрла революций уэш кӱшкӧ нӧлталалтеш да тендам чытырыктымашке шуктышо пуч гыч лекше гай йӱк кӱдырта: мый ылым, мый улам, мый лиям".

Косолоп кыдалаш школыштo тунемше-шамыч каникул годым лыжный прогулкышто.

Куженерский районный осоавиахимовский организацийын пленумжо

13 январыште Куженерский районный осоавиахимовский организацийын II-шо пленумжо ертыш. Туштo МАССР осоавиахим ЦС III-шо пленумын итогшо да тудын решенийже нерген ВЛКСМ ОК секретарь Кондратьев йолташ докладым ыштыш.

Доклад деч вара прениййыште выступатлыше-шамыч осоавиахимовский райсоветын йӧрдымӧ пашаштым чот критиковатлышт.

Куженерский осоавиахим райсовет первичный организаций-шамыч дене кылым кучен шоген огыл. Теве Токтай-Беляк РКШ (районный колхозный школ) пеленсе осоавиахимовский организаций ноябрь тылзыштак организоватлыме ыле. Но осоавиахим райсовет гыч тудо организацийыште ик еҥат лийын огыл, райсовет могырым конкретный полыш йӧршеш уке ыле.

Район кӧргыштӧ пашам сайын ыштышат улыт. Верх-Ушутский пелә кыдалаш школ пеленсе осоавиахимовский организацийыште паша сай шындыме. Оборонный значок-шамычлан нормо сдатлаш ямдылалтыт т. м. Но осоавиахим райсовет нормо принимatлыше еҥым огеш пу.

Районный организацийыште шуко пашаеҥ-шамычым ваштaлтылыныт. Нуно государственный оксам айда лийже кучылтылыныт. Теве ожнысо осоавиахимовский райсовет председатель Скобелев 500 теҥгем растратитлен, осоавиахим активлан толшо омундированийым шкаланже кучылтын да ышенжын палыме еҥ-шамычлан пуэден. Тыгак оборонный пашам развалитлен.

Кум тылзе овчыч угыч сайлыме осоавиахим райсовет председатель Куклин йолташат осоавиахимовский пашам але ышташ тӱҥалын огыл. Яллаште осоавиахимовский организаций-шамыч начар кушкыт, 150 колхоз гыч 20 колхозыштo гына осоавиахимовский организаций уло. Райсовет 3 тылзе жапыште 15 осоавиахимовский организацийым утвердитлен огыл. Тыгак осоавиахимовский билет ваштaлтылмашымат кӱрлын. Райсовет пашаеҥ Свинцов очковтирательство ден занныматлен, „билет ваштaлтылмаш пытен" манын шояк сводкым пуэден киен.

Но вара райкомол тиде пашашке кузе ончен? Осоавиахимовский пашам райкомол аклен огыл. Райкомол пеленсе осоавиахимовский организацийым райкомол секретарь Морозов шкеак вуйлатен, туге гынат пашам ыштен огыл.

Пленумышто пытартышлан ВКП(б) райком секретарь Васильев йолташ шке выступленийыштыже руководствын начар пашаже да ончыкылык ыштышаш пашаже нерген ойлыш.

Районный II-шо пленум МАССР осоавиахим ЦС III шо пленумын решенийжым одобритлен.

К. Акпулатов.

Малышевын „принципше" ден Морко райклубын культуржо

Клуб—культурный учреждений. Калык тыште кином, спектаклым ончен шке культуржым виянда, кругозоржым шара.

Но Морко райклубышто культурым йӧршеш от уж. Мутат уке, тыште клуб директорын рольжо кугу. Директор Малышев С. клубын пашажым йӧрдымашке шуктен.

Клубышто кызыт звуковой киноустановко уло. Но тыште кино кузе „ончыкталтеш" Морко воктенысе ял марий-шамыч чыланат палат. Кино ончышошамыч комедий кинокартина кайме годымат сырен гына клуб гыч лектын каят. Моланже пале. Киномеханик-шамыч фильмым шагатак пелак олмеш, ныл шагат, але вес кече марте отложитлымашкат шуктат. Механик-шамыч кином йӱшӧ вуя ончыктат, садлан кинолент 15—20 минут гыч эре кӱрлеш.

Малышев шкеат йӱде огеш чыте. Шуко гана тудо клубышкат йӱшӧ толын. Садлан тудын „принципше" тунам кугурак лиеш.

Клубын фойэштыже нимат уке. Изирак биллиард уло, но тудыж денат пиалет уло гын веле модын кертат. Малышев толын шуэш гын, кидет гычат кийым шупшын налеш.

Лукышто локталалт пытыше рояль шинча. Роялым гын, Малышев огеш чамане. Клубын толшо кӧ шона, тудо роялын клавишыжым перкален кая. Кастене гын, саде роялым вич йоча нарe ик ганаште шокташ. Иктешлыме „акордшо" Малышевлан сӧралын шокта ала мо? Тудо кызыт мартеат тӱкылде шинча.

Морко райкомол деч йодаш верештеш: молан гын, тыгай комсомолецым клубын директоржылан кучат.

Речкин Ондре.

„Рошто" олмеш самодеятельность вечер

„1-й март" колхозышто (Шеҥнур район) „Рошто" пайремым ыштыме олмеш, комсомольский организаций самодеятельность вечерым организоватлен. Вечерыште хор ден да шкет мурымаш, почеламут-шамычым каласкалымаш, модмаш лийын. „Старый лесник" почеламутым коллективно каласымаш путырак интересно лие.

Вечер пеш интересно эртыш. Тушко шуко калык погынен ыле.

К. Смородинов.

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ ЭЛЛАШТЕ

Фашистский эл- шамычын войналан ямдылалтмышт

Французский печатьын сведенийышт почеш, Мюнхенеш шушаш жапыште Гитлер военный совещанийым пога. Туштo германский генерал Кейтел, Браусич да Риббентроп участвоватлаш тӱҥалыт. Тыгак Мюнхеныште существоватлыше германо-итальянский комитетын специальный представительышт, да фашистский Италийын кум видный представительышт-шамыч лийыт. Конференцийын ончылшаш пашаже: Германийыште да Италийыште мобилизаций нерген вопрос да „Италийын Африкыште Франций ваштареш колониальный войнан возможностьшо" нерген вопрос.

Предатель Ван Цзин-веям арестоватлаш требоватлат

Шанхайыште китайский печать пашаеҥ союз, Чан Кай-шилан да национальный правительствылан предатель Ван Цзин-веям кызытак арестоватлыме нерген требований ден петицийым колтен.

Польско-чехословацкий границаште столкновений

Варшава гыч „Иллюстрированны курьер Цодзены" газетын пражский корреспондентше увертарме почеш, тиде кечылаште Богумином польско-чехословацкий границаште, германский граница могыр гыч польский территорийыш пураш тӧчышӧ 30 вооруженный еҥ ден польский пограничный отрядыште серьезный столкновений лийын. Границым нарушитлыше-немец-шамыч винтовко да пулемет-шамыч ден вооруженный ыльыч.

Отв. редактор—
К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—11. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.